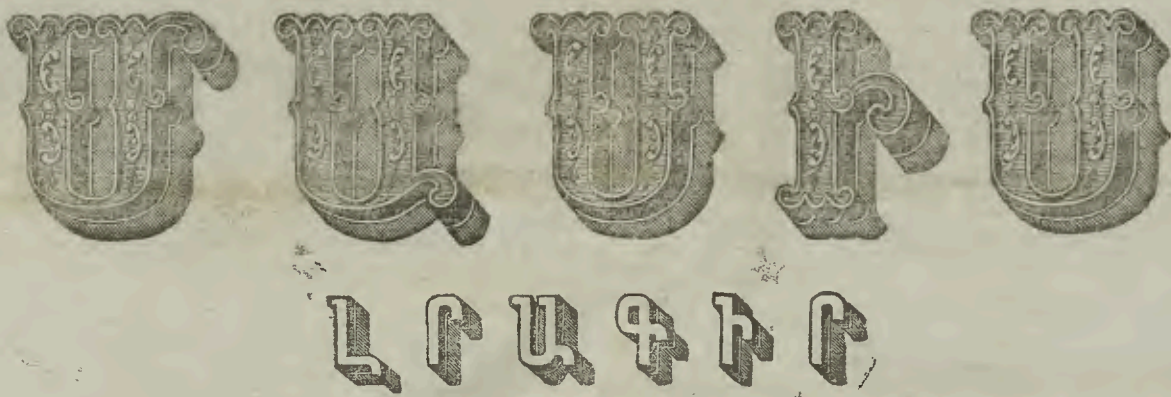

Տարեկան 1858 թ. 139 դր. 2
Հիշատակող 78
Հաւանութիւն 40
Ինչի ծանուցումը տալիս 30 փութ 1
Ստորագրութիւնները կանխիկ են 1
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյն 1 րն
եւ 16 րն կը սկսին 1

Գործը երկուսից լրացնելու համար
ճարտար ամեն ճիշդ խաւար 20
փութ է 1
Լրացողս վերաբերեալ համար կամ որ
եւ իցէ զրոյթիւն, խմբագրին պիտի
ուղղուի 1 եւ ամեն ճամբուն ճարտար
ըն խրկուին փութ է 1

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ՝ 23 ՅՈՒՆԻՍ

Գաղղիոյ եւ Պէճիքայի լրագիրները նորանոր եւ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ կը հրատարակեն Ս. Մարտիկոսի կայսեր անձին դէմ դործըված անաշուք դաւաճանութեան վրայ, եւ անոնց ամենէն յայտնի կը հասկցվի, որ այս սոսկալի ոճիրը քանի մը վատ եւ դաժանորայ մարդիկներու առանձին մէկ զործըվէ, այլ դուրսերն ալ ընդարձակ ծիւղեր ունի եղեր, եւ թէ որ յաջողելու ըլլաւ ուրիշ խռովարար մարդիկ պատրաստըված կ'սպասեն եղեր մեծ խռովութիւն մը հանելու 1

Պէճիքայի Լաւրէնտիոս լրագիրն այս բառաձեւերուն ազդեցոյ ըլլալու համար կը պատմէ թէ Փարիզի Պալատ ըսված ծառայարար մեծ փողոցին վրայ դուռնաւորութիւն մը ժողովրդեան խռովութիւն մէկ քանի մը մէջէն թշնամական խօսքեր լսվի են տեղութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն դէմ՝ երբոր շտապաւ կայսեր քով կերթային եղեւնագործութիւնը կատարելէն քիչ մը ետքը 1

Երբէն հասկցված է որ այս դաւաճանութեան դործին մէջ գաղղիացիք մաս չունին 1 Բնդհանրապէս բոլոր Գաղղիոյ մէջ վերջին աստիճան ջատագով պատճառեց այս դարհուրելի դործը, եւ ամեն կողմանէ համակրութեան յայտարարութիւններ կը լսուին կայսեր 1 Օտար տէրութեանց մէջ ալ խիստ տխուր ազդեցութիւն մը ըլլաւ 1 Բոլոր տէրութեանց դեռ պահները իրենց կառավարութեան կողմանէ ուրախացութիւն ըրին կայսեր 1 Եւսին երկրի լրագիրները՝ զընտրուած անգղիական թաւաք եւ Սօքրէի թաւաք գիրները՝ երկար յօդուածներով դատապարտեցին այս ոճրագործութիւնը 1

Յուն վար 5/17 ին օրը Փարիզի եւ բոլոր Գաղղիոյ եկեղեցիներուն մէջ գոհարանական աղօթքներ կարդացվեցան կայսեր եւ կայսրուհոյն կենաց հրաշալի աղատութեան համար 1 եւ քանի մը զինքը Փարիզի մէջ բոլոր հասարակաց շէնքերը եւ շատ տուններ լուսաւորվեցան 1

Բանըված կասկածելի անձանց քննութիւնը կը շարունակէ 1 Ըսոյ մէջ չորս հօդի կայ որ յանցանաց բոլոր ծանրութիւնը անոնց վրայ կիցայ 1 Ըսոյ մէջ Օրսին անուն խաղացի մը՝ որ Հոռոմի երկրին մէջ ծնած փաստարան, մնէ եւ ժամանակաւ քաղաքական սպանութեան յանցանօր Ըսարիոյ բանտերուն մէջ նստած ու ետքը փախած է 1 Ըսո մարդը անգղիացի ձեւանալով ինքըները Ըսարի կոմս կանուանէր 1 Երկրորդն է դարձեալ

ուրիշ խաղացի մը Կոմէզ անուն, որ նոյնպէս ինքըները անգղիացի ձեւացուցեր էր Սուրենյ անունաւ 1 Երրորդն է Բիւռնի խաղացին՝ որ ոճրագործութիւնը փորձըվէն հինգ րոպէ տուած բռնութիւն էր 1 եւ չորրորդն է Մարտիկոս Սիւլիա կամ Պալատի անուն խաղացի մը որ Բիւռնիի նստած տանը մէջ բռնութեամբ 1 Ըսո չորս թշնամականներն իրենց դաւաճութիւնը Լաւրէնտիոսի վէջ պատրաստեր՝ իրարու ետեւէ Փարիզ դացեր էին 1 Օրսինի երեք շարքութիւն վեր եւ Բիւռնի երկու օրուանէ ի վեր 1

Բաւարիոյ լրագիրն հետեւեալ կերպով կը պատմէ դաւաճաններուն բռնութիւնը 1

“Օրսինի անուն խաղացի մը որ Սուրենյա փողոցը կը բնակէր, իր բնակարանին մէջ բռնութեամբ 1 Ըսո մարդը խոտորակեցաւ որ Լաւրէնտիոս փողոցը դացեր ու հրաւեց ուսուցիչներն մէկն արձակէր 1

“Ուսուցիչն պայթած ժամանակը ինքնալ վերաւորվեր էր գլխէն, բայց կրօնէր էր իր բնակարանը դառնալ 1

“Բնակած անեակին մէջ խռովութիւն ըլլալով, 8-9000 փրաքարապղակաւ լրս եւ պանքայի թուղթ դրուելով 1

“Ըսո մարդը բռնութիւն պատճառը եղեւնագործութեան կատարված տեղը եւ կատարվէն անմիջապէս ետքը տեսնելով ուրիշ խաղացի մը բնակել լսված խօսքերն եղեր են 1 Ըսիւ բազմութեան մէջ իր տէրը փնտռելու եւ անոր վրայօք անհանդիստ ըլլալու խօսքեր ընկէն ետեւ ուրիշ բարեկամի մը խօսք ըրեր է որ վերաւորեալ կը կարծէ եղեր, եւ ետքը բոլորովն իր ըսելքը կորսնցունելով՝ անգղիացի բնակարանին հասցէն տուեր է, որուն մէջ Օրսին բռնութեամբ 1

“Տեսնութեան ոստիկանը հոն երթալուն, Օրսինի անկողնին մէջ էր դըրելով վերաւորված ու կտանելով պատած 1 Ըսին բերանը աշխատեցաւ հաւատացնելու թէ ինքը անգղիացի է, բայց արտասանութիւնն հակառակը կը վկայէր 1

Պէճիքայի Լաւրէնտիոս լրագիրը կը պէ թէ Օրսինի Հոռոմի հասարակագեւորութեան կործանելէն ետեւ Ըսարիա դացեր, հոն դաւաճութեան մը զընտրելով՝ բռնութիւն Սանտուայի մէջ բանտարկվեր է 1 բայց տարի մը ետքը բանտէն փախելով Ըսարիա անցեր է, ուր քաղաքականութեան վրայօք քարոզներ խօսելով՝ 100 հազար Ֆրանքի չափ ըստակ վաստակել է 1

Բիւռնի խաղացին ալ նոյնպէս Հոռոմի հասարակագեւորութեան զընտրելով առաջնորդներէն մէկն է 1 Ըս ալ բռնութեամբ

ժամանակը՝ վրայէն հրաւեց ուսուցիչ մը, ատրճանակ մը եւ դաշոյն մը դանդաղէր 1 Ըսիւց զատ, կրօն թէ Օրսեայի տուած սակ մըն ալ գտնուել է վրան, որով հաստատութիւն կը դառնէ այն կարծիքը թէ ոճրագործները թատրոնին մէջ ալ խորհրդակցներ ունէին, որոնք թատրոնը պիտի բռնկընեն եղեր՝ հոն դանդաղ բազմութիւն բարձրաստիճան պաշտօնատարները ջնջելու համար 1

Լաւրէնտիոս լրագիրն հետեւեալ տեղեկութիւնները կաւելցրէ վերոյգրեալներուն վրայ 1

“Օրսինի այն աստիճան անվերջ եւ դիմադրաւ բնութեան տէր մարդ մընէ, որ Սանտուայի միջնաբերդէն փախչելու համար կտաւ մը կապեր էր պատուհանին, եւ անկէ կախվելով ինքըները բռնապետական հեռուէն դիմացը պատի մը մը վրայ նստել էր 1

“Այդ շարքութիւն վեր Փարիզ եկեր փառաւոր օթեւանի մը մէջ կը բնակէր 1 Օրսինի ինքըները՝ անգղիացի զինուորական պաշտօնակալ մը կը ձեւացընէր Կոմս Ըսարի անունաւ 1 շատ անգամ անտառը կերթար ձիով եւ բուն անգղիական զինուորական զինքը 1

“Երեք օրէ ի վեր իրեն քով ծառայութեան աւեր էր Կոմէզ անունաւ մարդը՝ կամ մանուկայն այնպէս ձեւացընել կուտար անոր՝ որ նիւթված դաւաճանութեան համախօհ էր իրեն 1 Կոմէզ ուրիշ տեղ կը բնակէր 1 Յուն վար 2/14 ին իրիկունը Օրսինի բնակած տունը եկաւ ու դանապանին ըսաւ, թէ տէրը պիտի առնէ թատրոն երթայ 1 Ետքը չորս հօդի Օրսինի բնակարանէն դուրս ելեր են 1 նոյն իսկ Օրսինի, Կոմէզ, Օրսինի մէկ բարեկամը եւ նոյն բարեկամին կարծեցեալ մէկ ծառան 1 Բայց տունէն դուրս ելելուն պէս՝ այս մարդոց մէջ ծառայ չգտնուելը հասկցվէր է իրենց համարձակ եւ ընտանի վարձակներէ 1 Երկու սաւա ծառայներուն ձեռքը մէկմէկ ծրար կար թաշկինակի մէջ պատած 1

“Օրսինի կէս գիշերէն երկու ժամ ետքը բռնութեամբ 1

Բիւռնի լրագիրը կը պէ թէ ամենէն ուժգին պայթումը կայսեր ու կայսրուհոյն նստած կառքին տակը եղաւ 1 Չիւրէն մէկ երեք տեղէն դանդաղելով խիղիւս ինկաւ 1 Կայսեր եւ կայսրուհոյն դուրս ելելուն վրայ անաւուրէր էր ու չէր բացվէր 1

Բնդհանրապէս կը կարծուի թէ կայսեր ու կայսրուհոյն աղատութեան զընտրելով պատճառը վերոյգրեալ գործըված ձին եղաւ, որ ուսուցիչ բոլոր հարուածը ուտելով՝ անոր թափելու էր 1

Օրսեայի թափել տեսնութեան ոստիկանը

տիկանը Ս. Լանէ անուն երեք տեղէն վերաւորված էր, բայց ինքըները չկորսնցունելով՝ կայսեր կառքին դուռը բացաւ եւ հարցուց անոր թէ վերաւորված է 1 “Այ, ըսաւ կայսրը, ինծի բան մը չեղաւ, բայց դուն վերաւորվեր ես 1” եւ արդարեւ Ս. Լանէի երեսէն արիւն կը վաղէր 1

Փարիզէն յունվ. 4/16 թուով գրուած համարի մը լուր կուտայ, թէ կայսրը քիչ ին վրայ թեթեւ վէրք մը տուեր է կայսրուհոյն ալ մէկ աւելին քովը աղափիկ կրտոր մը ցատկելով թեթեւ կերպով մոր թը ճնշուել է 1

Բաւարի լրագիրը կը պէ թէ Փարիզի երկու զընտրու զինագործները դաւաճիկներուն մէկուն վրայ գտնուած ուսուցիչ զինքը 1 ստուգել են որ մէջը զնտակ կամ ուրիշ կարծի նիւթ էր չլան եղեր, այլ միայն մոխրագոյն վառօք մը կայ եղեր որ անգիւղ (ձիւկա) շինված կը կարծուի 1 Ըսո վառօքը լուծելով՝ քննած ժամանակին վերոյգրեալ զինագործներուն մէկուն քիչ անտարիւն դալ ըսաւ կըսեր է 1 միւսն ալ հիւանդացի է 1

Եւրոպական լրագիրներն այս տեղեկութիւններէն տալիս ետեւ Վատիկան տեղեկութեան բոլոր ժողովներուն, աստեաններուն, գործակալութիւններուն, ամեն քաղաքացի ժողովներուն եւ ընկերութեանց կողմանէ կայսեր ներկայացած ուղերձներուն ու պատգամաւորութիւններուն մանրամասն պատմութիւնը կը ընկնէ 1 Յիշեալ ուղերձներուն ու խօսված աստեանաւորութիւններուն մէջ առաջարկված է կայսեր կառավարութեանը որ այս կերպ եղեւնագործութեանց առաջին տունը համար պէտք եղած միջոցները անօրինէ թէ տեղութեան եւ թէ օտար երկիրներուն մէջ 1

Այլ երջին լուրերէն կիմանալ, որ Գաղղիոյ կառավարութիւնը զրաւոր առաջարկութիւն մը իրերէր Եւրոպիոյ եւ Պէճիքայի կառավարութեանց, որ իրենց երկրին մէջ ապաւանտեալ խռովարարներուն ու յեղափոխութեան առաջնորդներուն կողմանէ նիւթված այս կերպ դաւաճութիւններուն վերջ մը արվի 1

Բաւարի լրագիրը կը ինքզինքն որ Եւրոպիոյ ու Պէճիքայի երկրներուն մէջ գտնուած բոլոր ապաւանտեալները վարձատրուին առանց սպասելու դեպքանական բաւարարութեան 1

Ըսոյն Պէճիքայի կառավարութիւնը ազդու միջոցներ ձեռք առնուլ սկսաւ 1 Եւրոպիոյ կառավարութիւնն ալ կը ընկնէ որ պատշաճ անօրինութիւններ պիտի ընէ այս մասին 1

Թաւաք լրագիրը երկար յօդուած

